Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (osmo vijeće)

2. travnja 2020.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Socijalna politika – Načelo jednakog postupanja pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja – Direktiva 2000/78/EZ – Zabrana svake diskriminacije na temelju dobi – Javni poziv na iskazivanje interesa – Uvjeti sudjelovanja – Isključenje umirovljenika iz javnog ili privatnog sektora”

U predmetu C-670/18,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna (Okružni upravni sud za Sardiniju, Italija), odlukom od 21. veljače 2018., koju je Sud zaprimio 29. listopada 2018., u postupku

CO

protiv

Comune di Gesturi,

SUD (osmo vijeće),

u sastavu: L. S. Rossi, predsjednica vijeća, J. Malenovský i F. Biltgen (izvjestitelj), suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: R. Schiano, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 14. studenoga 2019.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za osobu CO, G. L. Machiavelli, F. Cocco Ortu i M. Tronci, *avvocati*,

– za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju M. Santora i A. Jacoangelija, *avvocati delle Stato*,

– za vladu Helenske Republike, E.-M. Mamouna, u svojstvu agenta,

– za Europsku komisiju, B.-R. Killmann i C. Valero, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: talijanski

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članaka 1. i 2. Direktive Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja (SL 2000., L 303, str. 16.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 1., str. 69.).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između osobe CO i Comune di Gesturi (općina Gesturi, Italija) u vezi s pozivom na iskazivanje interesa u vezi sa zadaćom izrade studije i savjetovanja koji iz sudjelovanja isključuje umirovljenike.

Pravni okvir

Pravo unije

3 U skladu s člankom 1. Direktive 2000/78, „svrha ove Direktive je utvrditi opći okvir za borbu protiv diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolnog opredjeljenja u vezi sa zapošljavanjem i obavljanjem zanimanja, kako bi se u državama članicama ostvarila primjena načela jednakog postupanja”.

4 Članak 2. te direktive propisuje:

„1. Za potrebe ove Direktive ‚načelo jednakog postupanja’ znači nepostojanje bilo kakve izravne ili neizravne diskriminacije na temelju bilo kojeg od razloga iz članka 1.

2. Za potrebe stavka 1.:

(a) smatra se da se radi o izravnoj diskriminaciji u slučaju kada se prema jednoj osobi postupa lošije nego prema drugoj osobi ili je došlo do takvog postupanja ili je moglo doći do takvog postupanja u sličnim situacijama, zbog bilo kojeg od razloga iz članka 1.;

(b) smatra se da se radi o neizravnoj diskriminaciji u slučaju kada kakva naizgled neutralna odredba, mjerilo ili postupanje dovede u neravnopravan položaj osobe određene vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolnog opredjeljenja, u usporedbi s ostalim osobama, osim u sljedećim slučajevima:
   i. ako su ta odredba, mjerilo ili postupanje objektivno opravdani legitimnim ciljem, a sredstva za postizanje tog cilja su primjerena i nužna […]

[…]”

5 Člankom 3. navedene direktive, naslovljenim „Područje primjene”, određuje se:

„1. U granicama nadležnosti prenesenih na [Europsku uniju], ova se Direktiva primjenjuje na sve osobe, bilo u javnom ili privatnom sektoru, uključujući javna tijela, u odnosu na:

(a) uvjete za pristup zapošljavanju, samozapošljavanju ili uvjete za obavljanje zanimanja, uključujući mjerila odabira i uvjete za primanje u radni odnos, bez obzira na to o kojoj se vrsti djelatnosti radi te na svim profesionalnim razinama, uključujući napredovanje;

[…]

(c) zapošljavanje i uvjete rada, uključujući otkaze i plaće;

[…]”

6 U skladu s člankom 4. stavkom 1. te direktive:

„Neovisno o članku 2. stavcima 1. i 2., države članice mogu propisati da različito postupanje, koje se temelji na nekoj od značajki u vezi s bilo kojim od razloga iz članka 1., ne predstavlja diskriminaciju kada zbog prirode određenih profesionalnih djelatnosti ili zbog uvjeta u kojima se obavljaju takva značajka predstavlja stvarni i odlučujući uvjet za obavljanje određenog zanimanja, ako je svrha opravdana, a zahtjev proporcionalan.”

7 Člankom 6. Direktive 2000/78, naslovljenim „Opravdano različito postupanje na temelju dobi”, u stavku 1. određuje se:

„Neovisno o članku 2. stavku 2., države članice mogu predvidjeti da se različito postupanje na temelju dobi neće smatrati diskriminacijom, ako su, u kontekstu nacionalnog prava, te razlike objektivno i razumno opravdane legitimnim ciljem, uključujući legitimnu politiku zapošljavanja, tržište rada i strukovno obrazovanje te ako su načini ostvarivanja tog cilja primjereni i nužni.

Takvo različito postupanje može, između ostalog, uključivati:

(a) postavljanje posebnih uvjeta za pristup zapošljavanju i strukovnom osposobljavanju, za zapošljavanje i obavljanje zanimanja, uključujući uvjete u pogledu otkaza i naknada za rad, za mlade osobe, starije radnike i osobe koje su dužne skrbiti o drugima, radi poticanja njihove strukovne integracije ili osiguranja njihove zaštite;

(b) određivanje minimalnih uvjeta u pogledu dobi, radnog iskustva ili godina provedenih u službi za pristup zapošljavanju ili određenim prednostima vezanim uz zaposlenje;

(c) određivanje najviše dobi za zapošljavanje, koja se temelji na zahtjevima obuke za određeno radno mjesto ili na potrebi postojanja razumnog razdoblja zaposlenja prije umirovljenja.”

Nacionalno pravo

8 Članak 5. stavak 9. decreto-legge 6 luglio 2012, n. 95, convertito con modificazioni dalla legge 7 agosto 2012, n. 135 (Uredba sa zakonskom snagom br. 95 od 6. srpnja 2012., pretvorena u zakon, uz izmjene, Zakonom br. 135 od 7. kolovoza 2012. (redovni dodatak GURI-ju br. 156 od 6. srpnja 2012.)), u verziji izmijenjenoj člankom 6. decreto-legge 24. guigno 2014, n. 90, converito dalla legge 11 agosto 2014, n. 114 (Uredba sa zakonskom snagom br. 90 od 24. lipnja 2014., pretvorena u zakon Zakonom br. 114 od 11. kolovoza 2014. (redovni dodatak GURI-ju br. 190 od 18. kolovoza 2014.)) (u daljnjem tekstu: Uredba sa zakonskom snagom br. 95/2012), uređuje način na koji tijela javne uprave povjeravaju zadaće izrade studija i savjetovanja, pri čemu im zabranjuje, među ostalim, da takve zadaće povjere umirovljenicima iz privatnog i javnog sektora. Također im je zabranjeno povjeriti tim umirovljenicima rukovodeće ili upravljačke funkcije ili funkcije u upravljačkim tijelima tih upravnih tijela te poduzeća i društava koje ta tijela nadziru, osim funkcija člana upravnih odbora lokalnih poduzeća i člana ili nositelja izabranih tijela određenih poduzeća. Međutim, dopušta se da im se te funkcije, zadaće i suradnje povjere ako se obavljaju volonterski. Osim toga, kad je riječ o rukovodećim i upravljačkim funkcijama te ne dovodeći u pitanje njihovu volontersku narav, određeno je da trajanje mandata pri istom upravnom tijelu ne smije prelaziti godinu dana, bez mogućnosti produljenja ili obnove.

Glavni postupak i prethodno pitanje

9 Općina Gesturi objavila je 28. prosinca 2017. poziv na iskazivanje interesa za povjeravanje zadaće izrade studije i savjetovanja za općinski reciklažni centar.

10 Glede uvjeta sudjelovanja, taj poziv sadržavao je odredbu kojom se od kandidata zahtijeva da ispunjavaju sljedeće uvjete: „Diploma iz medicine i kirurgije – Specijalizacija iz higijene – Dokazano iskustvo u upravljanju u Servizio Sanitario Nazionale (Nacionalna zdravstvena služba, Italija) od najmanje pet godina – Osoba ne smije biti umirovljeni bivši zaposlenik iz privatnog ili javnog sektora”.

11 Iako je osoba CO ispunjavala sve profesionalne uvjete navedene u navedenom pozivu, nije joj bilo dopušteno sudjelovanje u postupku jer je umirovljenik iz javnog sektora.

12 Smatrajući da odredba kojom se iz kruga kandidata koji potencijalno ispunjavaju uvjete isključuju osobe u mirovini predstavlja neizravnu diskriminaciju na temelju dobi te da je stoga treba proglasiti nezakonitom ili čak ništetnom, osoba CO podnijela je tužbu protiv poziva na iskazivanje interesa o kojem je riječ u glavnom postupku pred Tribunaleom amministrativo regionale per la Sardegna (Okružni upravni sud za Sardiniju, Italija).

13 Tužitelj u glavnom postupku u svojoj tužbi ističe da primjenu članka 5. stavka 9. Uredbe sa zakonskom snagom br. 95/2012, kojim se tijelima javne uprave zabranjuje povjeravanje zadaća izrade studija i savjetovanja umirovljenicima iz privatnog i javnog sektora, treba odbiti jer je protivan Direktivi 2000/78. Usto, tom se odredbom povređuje članak 21. Povelje Europske unije o temeljnim pravima. Navedeni tužitelj tvrdi da nacionalni propis o kojem je riječ u glavnom postupku uzrokuje neizravnu diskriminaciju koja se ne može opravdati nijednim legitimnim ciljem.

14 Sud koji je uputio zahtjev pita se je li odredba nacionalnog prava o kojoj je riječ u glavnom postupku usklađena s člancima 1. i 2. Direktive 2000/78. U slučaju da je doista riječ o neizravnoj diskriminaciji, on izražava sumnje glede postojanja mogućeg opravdanja u smislu članka 6. te direktive. Naime, malo je vjerojatno da zadaće izrade studija i savjetovanja, koje imaju određenu složenost i zahtijevaju određeno iskustvo, mogu dobro obavljati osobe koje započinju svoju profesionalnu karijeru. Mjera koja isključuje povjeravanje takvih zadaća umirovljenicima stoga je neprikladna s obzirom na cilj koji se želi postići, a to je poticanje obnove osoblja zapošljavanjem mlađih osoba.

15 U tim okolnostima Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna (Okružni upravni sud za Sardiniju) odlučio je prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Protivi li se načelu nediskriminacije iz članaka 1. i 2. Direktive [2000/78] odredba članka 5. stavka 9. Uredbe sa zakonskom snagom br. [95/2012], kojim se tijelima javne uprave zabranjuje povjeravanje zadaća izrade studija i savjetovanja umirovljenim osobama koje su bile zaposlene u privatnom ili javnom sektoru?”

O prethodnom pitanju

16 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li Direktivu 2000/78 tumačiti na način da joj se protivi nacionalni propis koji tijelima javne uprave zabranjuje povjeravanje zadaća izrade studija i savjetovanja umirovljenicima.

17 Najprije valja podsjetiti, glede argumenta na koji se poziva tužitelj u glavnom postupku, a koji se temelji na tome da sud koji je uputio zahtjev nije analizirao pitanje s obzirom na načelo slobode pružanja usluga, da nacionalni propis poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, koji se bez razlike primjenjuje na talijanske državljane i državljane drugih država članica, može u pravilu biti

obuhvaćen odredbama o temeljnim slobodama zajamčenima UFEU-om samo ako se primjenjuje na situacije vezane uz razmjenu između država članica (vidjeti u tom smislu presudu od 11. lipnja 2015., Berlington Hungary i dr., C-98/14, EU:C:2015:386, t. 24. i rješenje od 4. lipnja 2019., Pólus Vegas, C-665/18, neobjavljeno, EU:C:2019:477, t. 17.).

18 Međutim, to ovdje nije slučaj jer su svi elementi spora u glavnom postupku ograničeni na jednu državu članicu, odnosno na Talijansku Republiku.

19 Kako bi se odgovorilo na pitanje koje je postavio sud koji je uputio zahtjev, valja provjeriti ulazi li nacionalni propis o kojem je riječ u glavnom postupku u područje primjene Direktive 2000/78 i, u slučaju potvrdnog odgovora, uspostavlja li različito postupanje na temelju dobi koje se, ovisno o slučaju, može opravdati s obzirom na članak 6. navedene direktive.

20 Kad je riječ, kao prvo, o pitanju ulazi li propis o kojem je riječ u glavnom postupku u područje primjene Direktive 2000/78, iz njezina naslova i preambule kao i iz sadržaja i svrhe proizlazi da se njome nastoji uspostaviti opći okvir kako bi se prema svakoj osobi osiguralo jednako postupanje „pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja”, pružajući joj učinkovitu zaštitu od diskriminacije na temelju jednog od razloga iz njezina članka 1., među kojima je i dob (presude od 18. lipnja 2009., Hütter, C-88/08, EU:C:2009:381, t. 33. i od 12. listopada 2010., Ingeniørforeningen i Danmark, C-499/08, EU:C:2010:600, t. 19.).

21 Osim toga, iz članka 3. stavka 1. točaka (a) i (c) Direktive 2000/78 osobito proizlazi da se ona primjenjuje, u okviru nadležnosti prenesenih na Uniju, „na sve osobe, bilo u javnom ili privatnom sektoru, uključujući javna tijela”, u odnosu, s jedne strane, na „uvjete za pristup zapošljavanju […] uključujući mjerila odabira i uvjete za primanje u radni odnos”, a s druge strane, na „zapošljavanje i uvjete rada, uključujući otkaze i plaće” (vidjeti u tom smislu presude od 18. lipnja 2009., Hütter, C-88/08, EU:C:2009:381, t. 34. i od 12. siječnja 2010., Petersen, C-341/08, EU:C:2010:4, t. 32.).

22 Nacionalni propis kojim se tijelima javne uprave općenito zabranjuje povjeravanje zadaća izrade studija i savjetovanja osobama i iz privatnog i iz javnog sektora zbog njihova umirovljenja dovodi do isključenja tih osoba iz svakog zapošljavanja.

23 Iz toga slijedi da takav propis izravno utječe na zasnivanje radnog odnosa i, *a fortiori*, na obavljanje određenih profesionalnih djelatnosti odnosnih osoba te se stoga mora smatrati da se njime uspostavljaju pravila koja se odnose na uvjete za pristup zapošljavanju u smislu članka 3. stavka 1. točke (a) Direktive 2000/78.

24 U tim okolnostima, propis o kojem je riječ u glavnom postupku ulazi u područje primjene Direktive 2000/78.

25 Glede, kao drugo, pitanja uspostavlja li se tim propisom različito postupanje na temelju dobi u smislu članka 2. stavka 1. Direktive 2000/78, valja podsjetiti na to da, u skladu s tom odredbom, „‚načelo jednakog postupanja’ znači nepostojanje bilo kakve izravne ili neizravne diskriminacije na temelju bilo kojeg od razloga iz članka 1.” te direktive. U stavku 2. točki (a) članka 2. navedene direktive pojašnjava se da se za potrebe primjene stavka 1. tog članka 2. smatra da se radi o izravnoj diskriminaciji u slučaju kada se prema jednoj osobi postupa lošije nego prema drugoj osobi u sličnim situacijama, zbog bilo kojeg od razloga iz članka 1. te direktive. Na temelju članka 2. stavka 2. točke (b) Direktive 2000/78, smatra se da se radi o neizravnoj diskriminaciji u slučaju kada kakva naizgled neutralna odredba, mjerilo ili postupanje dovede u neravnopravan položaj osobe određene dobi u usporedbi s ostalim osobama.

26 U ovom slučaju valja istaknuti da se, doduše, članak 5. Uredbe sa zakonskom snagom br. 95/2012 ne odnosi izravno na određenu dob. Naime, isključenje iz sudjelovanja u pozivima na iskazivanje interesa s ciljem povjeravanja zadaća izrade studija i savjetovanja od strane tijela javne uprave primjenjuje se na

sve umirovljenike, iako dob u kojoj su oni mogli steći pravo na starosnu mirovinu nije ista za sve te osobe, s obzirom na to da ta dob, u skladu s očitovanjima koja je talijanska vlada iznijela na raspravi, može biti u rasponu između 60 i 75 godina. Međutim, upućivanjem na mirovinu nacionalni propis o kojem je riječ u glavnom postupku neizravno se temelji na kriteriju povezanom s dobi, s obzirom na to da je pravo na starosnu mirovinu uvjetovano stjecanjem određenog broja godina rada i navršavanjem određene dobi.

27 Treba smatrati da nacionalni propis koji umirovljenicima zabranjuje sudjelovanje u pozivima na iskazivanje interesa s ciljem povjeravanja zadaća izrade studija i savjetovanja od strane tijela javne uprave određuje da se s tim osobama nepovoljnije postupa nego sa svim osobama koje još uvijek obavljaju profesionalnu djelatnost.

28 Takav propis stoga uspostavlja neizravnu diskriminaciju na temelju dobi dotične osobe, za razliku, među ostalim, od onoga o kojem je riječ u predmetu u kojem je donesena presuda od 21. svibnja 2015., SCMD (C-262/14, neobjavljena, EU:C:2015:336, t. 28. i 30.), koji se primjenjivao s obzirom na status ili društveno-profesionalnu kategoriju kojoj dotična osoba pripada na nacionalnoj razini, zabranjujući kumuliranje primljene starosne mirovine s prihodom od profesionalne djelatnosti.

29 Iz toga slijedi da propis o kojem je riječ u glavnom postupku predstavlja različito postupanje na temelju dobi, u smislu članka 1. u vezi s člankom 2. stavkom 2. točkom (b) Direktive 2000/78.

30 Kao treće, kad je riječ o pitanju može li se to različito postupanje opravdati na temelju članka 6. Direktive 2000/78, valja istaknuti da stavak 1. prvi podstavak tog članka 6. propisuje da se različito postupanje na temelju dobi neće smatrati diskriminacijom ako su u kontekstu nacionalnog prava te razlike objektivno i razumno opravdane legitimnim ciljem, uključujući legitimnu politiku zapošljavanja, tržište rada i strukovno obrazovanje, te ako su načini ostvarivanja tog cilja primjereni i nužni.

31 Navedeni članak 6. također navodi da takvo različito postupanje može, među ostalim, uključivati postavljanje posebnih uvjeta za pristup zapošljavanju za mlade osobe ili određivanje najviše dobi za zapošljavanje.

32 U ovom slučaju iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da je cilj nacionalnog propisa o kojem je riječ u glavnom postupku obnavljanje osoblja zapošljavanjem mladih osoba. Osim toga, iz pisanih očitovanja talijanske vlade proizlazi da članak 5. Uredbe sa zakonskom snagom br. 95/2012 ima dvostruki cilj, odnosno, s jedne strane, provesti učinkovitu reviziju javnih rashoda smanjenjem troškova funkcioniranja javne uprave a da se pritom ne nanosi šteta sadržaju usluga koje se pružaju građanima i, s druge strane, olakšati pomlađivanje osoblja u tijelima javne uprave poticanjem pristupa javnoj službi mlađim osobama.

33 S tim u vezi, najprije valja podsjetiti na to da istodobno pozivanje na više ciljeva, koji su ili međusobno povezani ili razvrstani po važnosti, nije prepreka postojanju legitimnog cilja u smislu članka 6. stavka 1. Direktive 2000/78 (presuda od 21. srpnja 2011., Fuchs i Köhler, C-159/10 i C-160/10, EU:C:2011:508, t. 44. i 46.).

34 Osim toga, iako proračunski razlozi mogu biti temelj izbora socijalne politike države članice i mogu utjecati na karakter i doseg mjera zaštite zaposlenja koje država želi donijeti, oni, međutim, ne mogu sami za sebe predstavljati cilj takve politike (vidjeti u tom smislu presudu od 20. lipnja 2013., Giersch i dr., C-20/12, EU:C:2013:411, t. 51.).

35 Iz toga slijedi da cilj stvarnog smanjenja javnih rashoda – pri čemu članak 5. Uredbe sa zakonskom snagom br. 95/2012 u općem gospodarskom kontekstu spada u mjere potrebne za smanjenje prekomjernog deficita talijanske javne uprave te se njime, konkretnije, želi izbjeći kumuliranje plaća i mirovina iz javnih fondova – može utjecati na prirodu ili opseg mjera zaštite zaposlenja, ali sam po sebi ne može predstavljati legitiman cilj.

36 Što se tiče cilja koji se sastoji od osiguranja pomlađivanja aktivnog osoblja, valja podsjetiti na to da se legitimnost takvog cilja od općeg interesa koji se odnosi na politiku zapošljavanja ne može razumno dovesti u pitanje, s obzirom na to da je on jedan od ciljeva izričito navedenih u članku 6. stavku 1. prvom podstavku Direktive 2000/78 i da je, u skladu s člankom 3. stavkom 3. prvim podstavkom UEU-a, promicanje visoke razine zaposlenosti jedan od ciljeva koje nastoji postići Europska unija (vidjeti u tom smislu presudu od 16. listopada 2007., Palacios de la Villa, C-411/05, EU:C:2007:604, t. 64.).

37 U skladu sa sudskom praksom Suda, promicanje zapošljavanja nesumnjivo predstavlja legitiman cilj socijalne politike ili zapošljavanja država članica, osobito kad je riječ o poboljšanju mogućnosti uključivanja određenih kategorija radnika u aktivni život, osobito o olakšavanju pristupa obavljanju zanimanja mladim osobama (vidjeti u tom smislu presude od 16. listopada 2007., Palacios de la Villa, C-411/05, EU:C:2007:604, t. 65. i od 19. srpnja 2017., Abercrombie & Fitch Italia, C-143/16, EU:C:2017:566, t. 37.).

38 Konkretnije, opravdano je, kao odstupanje od načela zabrane diskriminacije na temelju dobi, uspostaviti različito postupanje s obzirom na uvjete pristupa zapošljavanju ako se cilj koji se želi postići sastoji od uspostavljanja uravnotežene dobne strukture između mladih službenika i starijih službenika, kako bi se olakšalo zapošljavanje i promicanje mladih osoba (vidjeti u tom smislu presudu od 21. srpnja 2011., Fuchs i Köhler, C-159/10 i C-160/10, EU:C:2011:508, t. 50.).

39 Slijedom toga, treba načelno smatrati da ciljevi politike zapošljavanja koji se žele postići nacionalnim propisom o kojem je riječ u glavnom postupku mogu objektivno i razumno opravdati različito postupanje na temelju dobi.

40 Potrebno je još provjeriti, u skladu sa samim tekstom članka 6. stavka 1. prvog podstavka Direktive 2000/78, jesu li sredstva za postizanje tih ciljeva „primjerena i nužna”.

41 Stoga valja provjeriti omogućuje li članak 5. Uredbe sa zakonskom snagom br. 95/2012 postizanje ciljeva politike zapošljavanja kojima teži zakonodavac a da se tom odredbom ipak ne nanosi prekomjerna šteta legitimnim interesima umirovljenika, koji su zbog te odredbe lišeni mogućnosti ponovnog zapošljavanja.

42 U tom smislu valja podsjetiti na to da države članice imaju široku marginu prosudbe, ne samo u izboru određenog cilja u području socijalne politike i politike zapošljavanja nego i u definiranju mjera kojima se taj cilj može ostvariti (vidjeti u tom smislu presude od 22. studenoga 2005., Mangold, C-144/04, EU:C:2005:709, t. 63. i od 16. listopada 2007., Palacios de la Villa, C-411/05, EU:C:2007:604, t. 68.). Navedena margina prosudbe ne može, međutim, imati za učinak onemogućavanje provedbe načela zabrane diskriminacije na temelju dobi (presuda od 12. listopada 2010., Ingeniørforeningen i Danmark, C 499/08, EU:C:2010:600, t. 33.).

43 Osim toga, na nadležnim je tijelima država članica da pronađu pravednu ravnotežu između različitih interesa o kojima je riječ (presuda od 16. listopada 2007., Palacios de la Villa, C-411/05, EU:C:2007:604, t. 71.).

44 Naime, zabranu diskriminacije na temelju dobi treba tumačiti s obzirom na pravo na rad, priznato u članku 15. stavku 1. Povelje o temeljnim pravima. Iz toga proizlazi da posebnu pozornost treba posvetiti sudjelovanju starijih radnika u profesionalnom životu, a tako i u gospodarskom, kulturnom i društvenom životu. Zadržavanje tih osoba u aktivnom životu osobito potiče raznolikost radne snage. Interes koji predstavlja zadržavanje navedenih osoba u službi mora se, međutim, uzeti u obzir uz poštovanje drugih eventualno različitih interesa (vidjeti u tom smislu presude od 21. srpnja 2011., Fuchs i Köhler, C-159/10 i C-160/10, EU:C:2011:508, t. 62. do 64. i od 5. srpnja 2012., Hörnfeldt, C-141/11, EU:C:2012:421, t. 37.).

45 Stoga valja utvrditi je li zakonodavac, u izvršavanju široke margine prosudbe kojom raspolaže u području socijalne politike i politike zapošljavanja, nastojao postići ravnotežu između želje da se olakša pristup mladim radnicima zaposlenju i poštovanja prava starijih osoba na rad.

46 Stoga, kad je riječ o cilju koji se općenito sastoji od toga da se osigura pomlađivanje zaposlenog aktivnog stanovništva, može se tvrditi da takav cilj ne prekoračuje ono što je nužno jer se može razumno predvidjeti odbijanje zaposlenja ili zapošljavanja umirovljenika koji su okončali svoj profesionalni život i primaju starosnu mirovinu, s ciljem promicanja punog zapošljavanja aktivnog stanovništva ili olakšavanja pristupa tržištu rada mlađim osobama.

47 Nasuprot tomu, kao što je to istaknuo sud koji je uputio zahtjev, nije sigurno da mjera o kojoj je riječ u glavnom postupku, koja se sastoji od zabranjivanja umirovljenicima da sudjeluju u iskazivanju interesa s ciljem povjeravanja zadaća izrade studija i savjetovanja, doista omogućuje poboljšanje mogućnosti uključivanja mlađih osoba u aktivni život. Naime, budući da se obavljanje zadaća izrade studija i savjetovanja može pokazati osjetljivim i složenim, starija osoba, s obzirom na iskustvo koje je stekla, vjerojatno je u boljem položaju da ispuni zadaću koja joj je povjerena. Stoga je njezino zapošljavanje korisno kako za javnu upravu koja je objavila poziv na iskazivanje interesa tako i s obzirom na opći interes. Iako do pomlađivanja aktivnog osoblja može doći u slučaju kada osobe koje već imaju određeno iskustvo pokazuju svoj interes za izvršavanje takvih zadaća, omogućujući tako mlađim radnicima, koji će ih naslijediti na poslu koji će osloboditi, pristup tržištu rada, potrebno je i da te zadaće izrade studija i savjetovanja ne odgovaraju izoliranim zaposlenjima na određeno vrijeme koja ne nude nikakvu mogućnost kasnijeg napredovanja.

48 Osim toga, valja provjeriti prekoračuje li zabrana o kojoj je riječ u glavnom postupku ono što je nužno za postizanje zadanog cilja, ugrožavajući prekomjerno legitimne zahtjeve umirovljenika, s obzirom na to da se temelji samo na kriteriju dobi koja omogućuje primanje starosne mirovine i da ne uzima u obzir je li razina starosne mirovine koju odnosne osobe primaju po završetku svoje profesionalne karijere razumna.

49 Uzimanje u obzir razine starosne mirovine koju mogu primati odnosne osobe relevantno je s obzirom na to da nacionalni propis o kojem je riječ u glavnom postupku tim osobama omogućuje da rade na rukovodećim i upravljačkim funkcijama na određeno vrijeme i volonterski, u skladu s proračunskim razlozima koje je navela talijanska vlada, zajedno s ciljem politike zapošljavanja koji se temelji na pomlađivanju aktivnog osoblja.

50 Na nacionalnom je sudu, koji je jedini nadležan za ocjenu činjenica o kojima je riječ u glavnom postupku i tumačenje primjenjivog nacionalnog zakonodavstva, da provjeri može li zabrana umirovljenicima da sudjeluju u iskazivanju interesa s ciljem povjeravanja zadaća izrade studija i savjetovanja jamčiti ostvarenje navedenog cilja i odražava li ona doista dosljedno i sustavno nastojanje da se taj cilj postigne (vidjeti u tom smislu presude od 10. ožujka 2009., Hartlauer, C-169/07, EU:C:2009:141, t. 55. i od 12. siječnja 2010., Petersen, C-341/08, EU:C:2010:4, t. 53.).

51 U tom kontekstu, na njemu je, među ostalim, da provjeri je li mogućnost povjeravanja rukovodećih i upravljačkih funkcija, koje se obavljaju volonterski, stvarno cilj proračunske politike koji se želi postići propisom o kojem je riječ u glavnom postupku, a koji je u suprotnosti s ciljem politike zapošljavanja koji se temelji na pomlađivanju aktivnog osoblja.

52 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da Direktivu 2000/78, osobito njezin članak 2. stavak 2., članak 3. stavak 1. i članak 6. stavak 1., treba tumačiti na način da joj se ne protivi nacionalni propis kojim se tijelima javne uprave zabranjuje povjeravanje umirovljenicima zadaća izrade studija i savjetovanja jer se, s jedne strane, tim propisom želi postići legitiman cilj politike zapošljavanja i tržišta rada, a s druge strane, sredstva za postizanje tog cilja primjerena su i nužna. Na sudu koji je uputio zahtjev jest da provjeri je li to doista tako u glavnom predmetu.

Troškovi

53 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se

Slijedom navedenog, Sud (osmo vijeće) odlučuje:

Direktivu Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja, osobito njezin članak 2. stavak 2., članak 3. stavak 1. i članak 6. stavak 1., treba tumačiti na način da joj se ne protivi nacionalni propis kojim se tijelima javne uprave zabranjuje povjeravanje umirovljenicima zadaća izrade studija i savjetovanja jer se, s jedne strane, tim propisom želi postići legitiman cilj politike zapošljavanja i tržišta rada, a s druge strane, sredstva za postizanje tog cilja primjerena su i nužna. Na sudu koji je uputio zahtjev jest da provjeri je li to doista tako u glavnom predmetu.

Potpisi